

کتاب‌شناسی مطبوعات فارسی به زبانهای خارجی

ع. روح‌بخشان

درآمد

در زبانهای خارجی پژوهشهای بیشمار درباره فرهنگ ایرانی - به معنای اعم کلمه - انجام گرفته‌است و این امر موجب پدید آمدن فهرستها و کتاب‌شناسیهای عمومی و موضوعی بسیار شده‌است، اما ظاهراً درباره مطبوعات فارسی کتاب‌شناسی خاصی تهیه نشده‌است. حتی در زبان فارسی هم کارهای اندکی در این زمینه یافت می‌شود که عمدتاً به صورت چند مقاله در سالهای اخیر انتشار یافته‌اند. ظاهراً قدیمی‌ترین کار در زمینه کتاب‌شناسی مطبوعات فارسی اثر م. کُتبی است که در ۱۳۴۷ منتشر شده‌است، و کامل‌ترین کار، اثر م. دستمالچی موسوی که با نام کتاب‌شناسی رسانه‌های گروهی در سال ۱۳۵۶ به وسیله «مرکز اسناد فرهنگی آسیا» (دوازده + ۲۵۰ صفحه) انتشار یافته‌است و نگارنده متأسفانه هیچیک از آن دو را ندیده‌است.

علت کمبود تحقیقات کتاب‌شناختی مطبوعات شاید این است که چه در زبان فارسی و چه در زبانهای خارجی تحقیقات اندک درباره مطبوعات فارسی انجام گرفته‌است و چنانکه از فهرست زیر

برمی‌آید شماره آنها به زحمت به شصت عنوان می‌رسد. عمده این تحقیقات به زبان فرانسوی (مقاله) و انگلیسی (کتاب) هستند و به دوره خاصی از تاریخ ایران مربوط می‌شوند: دوره انقلاب مشروطیت که مطبوعات در تحقق آن نقش اساسی داشتند و به همین دلیل توجه ناظران و پژوهندگان خارجی را به خود جذب کرده‌بودند.

تقریباً همه مقاله‌های فرانسوی‌زبان در مجله *Revue du monde musulman* (R.M.M.) یا نشریه جهان اسلام منتشر شده‌اند. یکی از کتابها به روسی، یکی دیگر به آلمانی، چهارتای دیگر به فرانسوی و بقیه یعنی هجده کتاب به انگلیسی نوشته شده‌اند. نکته جالب این است که کتابهایی که به فرانسوی نگارش یافته‌اند رساله‌های دوره دکترای ایرانیان محصل در فرانسه هستند و به چاپ نرسیده‌اند.

فهرست حاضر که از بررسی کتاب‌شناسیهای موجود تهیه شده‌است، یک فهرست اجمالی است و قطعاً عنوانهای دیگر هم وجود دارند که از آن فوت شده‌اند.

ANARKULOVA, Dil'shod Mirzobabaevna. *Obšcestvenno politiceskaya dejatel'nost' Mal'kom Xana, Dušanbe, Doniș, 1984, 147 p., 3ill.*

(فعالیت سیاسی و اجتماعی ملکم خان بر اساس بررسی قانون)

ARIYANI, Asefniya, "The History of Uuderground Publications of Iran", trad. KOMANO Kin'ichi' in *Western-Asian reports*, No 285 (1982/11/10), pp. 66-72.

BADII, Naiim & ATWOOD, L. Erwin. "How the Tehran Press Responded to the 1979 Iranian Revolution". *Journalism quarterly*, 63,3 (1986), pp. 517-523.

BEEMAN, William O., *Culture, Performance and Communication in Iran.*, Tokyo, Institute for the Study of Languages and Cultures of Asia and Arfica, Tokyo University of Foreign Studies, 1982/3/31, 19+223 p.

BEHN, W.H, *Power and Reaction in Iran. A Supplement to the Bibliographies, The Iranian opposition in exile and Islamic Revolution or revolutionary Islam in Iran with Brief Annotation*, Berlin, Adiyok, 1981, 116 p.

HOLMES, Deborah. *Governing the Press*, Boulder (Colorado), Westview Press, 1986, XI+107 p.

[...], *Iran and the U. S. A.* (monthly), vol. I, no 1 (jan. 1946), Tehran, Iran-America Relations Society.

IRANI (pseud). "Presse persane", in *R. M. M.*, t. 3 (1907), pp. 371-373.

[...], *Iran Leage* (monthly), Bombay, vol. 1-2 (1928-1930).

JAVADY, Hasan, *Satire in Persian Literature*, Rutherford, NJ, Fairleigh Dickinson University Press, 1988, 333 p.

KOMAKI, Sh. "Concerning, Qânun, of Malkom Khan. A Problem in Modern Iranian History", *Journal of Asian and African Studies* (Tokyo), 25 (1983), pp. 6 1 - 9 7 .

(به زاپسی با چکیده به انگلیسی)

LAMINGTON, Lord, *The Persian Press and Persian Journalism*, London, Persia Society Monograph, May 1913, no 40.

[...]. "La presse et le journalisme", in *B. B. M.*, 1938-1939. pp. 374-422.

LESCOT, René. "Notes sur la presse iranienne", in *R. E. I.*, n°s 2-3 (1938), 17 p.

MACHAYEKH, Mohammad. *La réforme de loi sur la presse en Iran*, thèse dactylographiée, Paris, 1953, 104 f.

MAHRAD, Ahmad, *Die deutsche Pénétration Pacifique des iranischen Pressewesnes 1910-1936*, Frankfurt a. M., Bern, New York P. Lang 1983. 102p.

MAHRAD, Ahmad. "Die Reise iranischer Journalisten nach der Bundesrepublik Deutschland 1953-1954" in Mahrads, A [ed.], *Hannoversche Studien über den Mittleren Osten*, Bd. 2, Frankfurt a. M./Bern/New York, Peter Lang, 1986, pp. 14-19.

MARCHAND, H. "La presse musulmane", in *Questions Diplomatiques et Coloniales*, No 364 (arriél 1912).

MILLWARD, W. G., "The popular press in Iran: 1964-1974" in *Iranica Studies in Memory of Professor Franciszek Machalski*, Wroclaw-Warszawa-Krakow, 1985.

BEHN Wolfgang H. & Willem M. FLOOR, *Twenty years of Iranian power struggle. A Bibliography of 951 political Periodicals from 1341/1962 to 1360/1981 with selective locations*, Berlin, Adiyok, 1360/1982, 159 p.

BOUVAT, Lucien. "La presse Persane", in *R. M. M.*, vol. I, no 1 (nov. 1906), pp. 122-124; _ vol. 5 (1908), pp. 539-548; IV, pp. X-X1 (1910); _ vol. 11 (1910), pp. 335-344 et 393-398; _ vol. 12 (1910), pp. 485-494 et 697-706; _ vol. 13 (1911), pp. 384-391; _ vol. 14 (1911), pp. 154-171 et 454-555.

BOUVAT, Lucien. "Les titres des journaux persans. Une revue persane en Russie. Un journal persan de l'Inde. Nouveaux journaux persans", in *R. M. M.*, t.2 (1907), pp. 245-248.

BOUVAT, Lucien, "La presse a Téhéran en 1915", in *R. M. M.*, XXX (1915), p. 274.

BROWNE, Edward Granville, *The Persian press and Persian journalism*, London, Pub. for the Society by J. Hogg 1913.

BROWNE, E. G., *The Press and Poetry of modern Persia, partly based on the manuscript work of mirza mohammad Ali Khan "Tarbiyat" of Tabriz*, Cambridge University Press 1914, XL+357 p.

Elwell-SUTTON, "The press in Iran today", *Journal of the Royal Central Asian Society*, vol. XXXV (July. Oct. 1984), pp. 209-219.

FATHI, Asgar. "Kasravi's Views on Writers and Journalists: a Study in the Sociology of Modernization", *Iranian Studies*, 19,2 (1986), pp. 167-182.

FEBVRE, Lucien. "Le role de la presse dans l'Iran (à propos de René Lescot: "Notes sur la presse iranienne")", in *Annales*, t. 14, no 2 (1939), p. 95.

FLOOR, Willem-M., "The first Printing-Press in Iran", *Zeitschrift der Deutschen morgenländischen Gesellschaft*, 130,2 (1980), pp. 369-371.

[...], *Great Britain and the East* (Weekly), vol 1, London, 1908.

GREENFIELD, J., "Gesetzgebung und Literatur in Persien", *Internationale Vereinigung für Vergleichende Rechtswissenschaft*, V (1907), pp. 941-968.

analyttiqueu annoté de la presse (depuis la Guerre)"
inu *R. M. M.*, 1925, 2e trimestre, pp. 35-92.

PEARSON, J.d., *Index Islamuicus 1976-1980. part I: Artices*, London, Mansell, 1983, XLII+539 p.

-[...], "Persian Newspapers and Their Work", *The Manchester Guardian*, sep. 28, 1910.

POURHADI, I., V., *Persian and Afghan newspapers in the Library of Congress, 1971-1978*, Washington, library of congress, 1979, XIV+101 p.

RABINO di BORGOMALE, H.-L. *Surat-i Jara'id-i Iran (A Table of the Newspapers of Persia, and of Newspapers in the Persian Language published outside Persia)*, Rasht, 1911.

RABINO, H.-L., "La presse persane depuis ses origines jusqu'a nos jours", in *R. M. M.*, t.22 (1913), pp. 287-315.

RAZAVI, Mohammed. *La presse en Iran*, these dactyl., Paris, 1960, 10 lf.

REZVANI, Ahmed. *Les délits de la presse en droit persan rapprochés des délits de presse en droit francais. Avec une annexe comportant la traduction des lois sur la presse en Perse*, thèse dactyl., Paris, 1950, 126 f.

SIMS-WILLIAMS, U., *Union catalogue of Persians serials and newspapers in British libraries*, With an introduction by J. Gurney, London, Ithaca Press, 1985, XV+149 p.

SOLTANI, Poori, *A Directory of Iranian Periodicals, 21 st March 1979-20th March, 1980*, Tehran, Tehran Book Processing Centre, 1980, XIII+141 p.

SPRONCK, Maurice. "La presse en Perse", in *Bull. de l'Union franco-persane*, no 1 (juillet 1910), pp. 11-14.

[...], *The Persia Magazin*, London, Persia Society, 1921.

[...], "Un journal à Constantinople", in *R. M. M.*, t.9 (1909), pp. 204-207.

[...], "Un journal persan à Paris", in *R. M. M.*, t.26 (mars 1914), p. 276.

YAHAMA Ken'ichi, "On the Freedom of the Press in Iran", *Reports on Irano-Nipon relations*, (1984/11), pp. 17-22
(اخباری درباره روابط ایران و ژاپن)

MORI, M. (ed.). "The press in the Constitutional Revolution of Iran", *Society and Culture of Inner Asia and the Muslim World*, Tokyo, 1983, pp. 847-885.

MOTAMED-NAJAD, Kazem. *Vingt ans de Kayhan, étude de presse concernant le plus grand journal de l'Iran. 1942-1962*, thèse dactyl., Paris, 1962, 97 p.

MOWLANA, Hamid, "Technology versus Tradition: Communication in the Iranian Revolution", *Journal of Communication (Philadelphia, Penn)*, 29,3 (1979), pp. 107-112.

NAFICY, H., *Iran media Index*, Westport, Greenwood Press, 1984, 264 p.

(عمدتاً درباره فیلمهای خبری از ۱۸۹۵ تا ۱۹۸۲)

NICOLAS, A. L. M. (sous le pseud. Ghilan). "Le sour Israfil", in *R. M. M.*, t.3 No 10 (Octobre 1907), pp. 309-311.

GHILAN [pseud. de A. L. M. Nicolas], "La caricature a Téhéran", in *R. M. M.*, t. 3 (1907), pp. 553-569 (11 caricatures).

NICOLAS, A. L. M. (sous le pseud. Ghilan), "La décomposition du corps social en Perse", trad. par Ghilan, in *R. M. M.*, t. 4 (1908), pp. 89-90.

NICOLAS, A. L. M. (sous le pseudonyme: Ghilan), "La presse d'opposition en Perse. Les balivernes du Sour Israfil. Le Khéir-ol-Kelam. Les Reptiles de la terre, Hedayat", in *R. M. M.*, t. 5 (1908) pp. 324-344.

NICOLAS, A. L. M. [sous le pseud. de Ghilan], "Affiche apposée sur les murs de Tauris le 25 mars 1909", in *R. M. M.*, t. 8 (1909), pp. 269-271.

NICOLAS A. L. M. (sous le pseud. Ghilan), "Un procès de presse en perse", in *R. M. M.*, t. 10 (1910), pp. 429-436.

NICOLAS. A. L. M. (trad par), "Le journal *Khabar*", in *R. M. M.*, t. 12 (1910), pp. 706-715.

NICOLAS, A. L. M., "La presse persane", *R. M. M.*, 5e année (1911) p. 54.

NICOLAS, A. L. M., "Extraits des journaux persans" (traduit par...), in *R. M. M.*, t. 30 (1915), pp. 79-112.

NOROUZE, Ali [Hassan Moghadam]. "Registre